

9. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

3. Ünite

1. Şair, dış dünyada gözlemlediği nesneleri seçer, sanatçı duyarlılığı ve hayal gücüyle seçilen bu nesneler arasında değişik ilişkiler ve bağlantılar kurar. Gözlemlediği nesnelerin kopyası olmayan yeni bir tasarım oluşturur. Etkileyici, heyecan verici, hayranlık uyandırıcı bu kullanımlara “imge” denir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki şiirlerin hangisinde böyle bir söyleyiş özelliği <u>yoktur</u>?

A) Su başında durmuşuz.
Su serin,
Çınar ulu,
Ben şiir yazıyorum.
Kedi uyukluyor,
Güneş sıcak.

B) Kalbim yine üzgün seni andım da derinden;
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden!
Üzgün ve kırılmış gibi en ince yerinden,
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden!

C) Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıradağlar gibi duranlarındır.
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir.

D) Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

E) Biliyor musun sen bir şiirde ilk satırsın ilk sözcük
Beyaz bir gül
Beyaz bir gül ne kadar beyaz olursa o kadar
Ne kadar suysa bir su
O kadar

2. Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Cumhuriyet Dönemi'ne ait bu şiirin dil ve anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) "Kar, çizgili yüz, mor halkalar" gibi sözlerle yaşlanmaya ait çağrışımlara yer verilmiştir.

B) Söz sanatları yoluyla anlatılmak istenenler sezdirilerek verilmiştir.

C) "Dost ve düşman" tezadıyla hayatın iki karşıt yönü vurgulanmıştır.

D) Soru cümleleriyle hayata dair bazı durumların kabullenilemediği anlatılmıştır.

E) Söz dizimi kuralları yıkılarak standart dilden kopulmuştur.

3. Akşamı duya duya,
Sular yattı uykuya;
Kızıllık çöktü suya,
Sandım bir cenk akşamı…

Aşağıdaki şiirlerden hangisinin teması bu şiirin teması ile özdeştir?

A) Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher
Yalvarmak yakarmak nafile bugün
Gözünün yaşına bakmadan gider.

B) Ovada ince yollar gölgeleniyor işte.
Karşıdan renk içinde solgun ay görünüyor.
Güneşin son nurundan bir damlacık içmiş de
Şu karşıki kulübe bir saray görünüyor.

C) Bütün sevgileri atıp içimden,
Varlığımı yalnız ona verdim ben.
Elverir ki bir gün bana derinden,
Ta derinden bir gün bana "gel" desin.

D) Dün ana dizinde uyurdu, bugün
Toprakları yastık eden başınız.
Nerdeler, nerdeler şimdi, sizin de
Vardı kardeşiniz, arkadaşınız!

E) Söyle sevda içinde türkümüzü,
Aç bembeyaz bir yelken.
Neden herkes güzel olmaz,
Yaşamak bu kadar güzelken?

4. **Cahit Külebi**, belli bir çevre veya tabiat içinde günlük hayatın çeşitli görünümleri, ümitleri, kırılışları, sevinçleri ve hüzünlerinin peşindedir.

Arif Nihat Asya'nın şiirlerinde kahramanlık, bayrak, vatan, millet, tarih, din başlıca konulardır. O, millî değerleri her şeyin üzerinde tutmuştur.

Mehmet Akif Ersoy, edebiyat için, "Halkın manevi ve ahlaki eğitiminde etkisi en büyük müessesedir." der ve "Her edebiyat mahallîdir ve halka hitap eder." görüşünü savunur.

Bu bilgilere göre şairlerin tercih ettiği şiir türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

	Cahit Külebi	**Arif Nihat Asya**	**Mehmet Akif Ersoy**
A)	Didaktik	Epik	Pastoral
B)	Lirik	Epik	Didaktik
C)	Lirik	Pastoral	Didaktik
D)	Pastoral	Lirik	Epik
E)	Didaktik	Pastoral	Lirik

5. Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor.
I
Ve bir göğüs, nefes almak için
Rüzgâr bekliyor.
Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;
II III
Yattığı toprak belli,
IV
Tuttuğu bayrak belli,
Kim demiş meçhul asker diye?
V

Bu şiirde altı çizili sözcüklerden hangisi sıfat olarak kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. • Koç yiğitler melemeli dev gibi
Düşman kanı devrilmeli dağ gibi
Dest vurun avını almış bey gibi
Haykırı haykırı çalın kılıncı.

• Uydurma söz yapmayız,
Yapma yola sapmayız,
Türkçeleşmiş, Türkçedir;
Eski köke tapmayız.

• Elin kapısında karavaş olan
Burunu sümüklü, gözü yaş olan
Bayramdan bayrama bir tıraş olan
Berbere gelir de dükkân beğenmez

• Deniz kıyısında bir yelkenli var
Yarısı sarı, yarısı mavi.
Denizin üstü dümdüz,
Bembeyaz kağıt gibi.

Aşağıdaki şiir türlerinden hangisi verilen şiirlerden herhangi biriyle eşleştirilemez?

A) Epik B) Lirik C) Satirik D) Didaktik E) Pastoral

7. Bu akşam bilmediğim (I) bir âlem içindeyim,
Ya rüyada bir seyyah ya semavi (II) Çin'deyim...
Bir orman yangınıyla kızardı karşı (III) dağlar.
Taraf taraf (IV) tutuştu meşaleler, çırağlar.
Bir (V) renge girdi eşya günün altın tasında.

Bu şiirdeki altı çizili sözlerden hangisi tür bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. Bu sabah mutluluğa aç pencereni.
Bir güzel arın dünkü kederinden.
Bahar geldi, bahar geldi güneşin doğduğu yerden,
Çocuğum uzat ellerini.

Şu güzelim bulut gözlü buzağıyı
Duy böyle koşturan sevinci.
Dinle, nasıl telaş telaş çarpıyor
Toprak ananın kalbi.

Şöyle yanı başıma çimenlere uzan,
Kulak ver gümbürtüsüne dünyanın.
Baharın, gençliğin ve aşkın
Türküsünü söyleyelim bir ağızdan.

Bu şiirden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Dış dünyanın güzellikleri iç dünyamızı da etkiler.
B) Doğanın sunduğu güzelliklerin farkına varılmalıdır.
C) Çeşitli durumlar insanların yapacaklarını kısıtlar.
D) Mutluluk başka insanlarla paylaşılmalıdır.
E) Doğanın canlanması insana yaşam sevinci aşılar.

9. Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçıncı bahçe gördüm tarumar.

Bu şiirle ilgili,

I. Birinci dizede niteleme sıfatı vardır.
II. İkinci dizede belgisiz sıfat vardır.
III. Üçüncü dizede soru sıfatı kullanılmıştır.
IV. Dördüncü dizede işaret sıfatına yer verilmiştir.
V. Beşinci dizede sayı sıfatı kullanılmıştır.

yargılarından hangileri yanlıştır?

A) I ve II. B) I, III ve V. C) II ve III. D) II, III, IV. E) III, IV ve V.

10. Bir öğrenci okuduğu bir şiirde;

- 11'li hece ölçüsü olduğunu,
- Koşma nazım biçimi kullanıldığını,
- Ek hâlinde redife yer verildiğini,
- Tezat ve irsalimesel sanatlarından yararlanıldığını

belirtmiştir.

Buna göre öğrencinin okuduğu şiir aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Aldanma cahilin kuru lafına,
Kültürsüz insanın külü yalandır.
Hükmetse dünyanın her tarafına,
Arzusu hedefi yolu yalandır.

B) Sular çağlarken baharda,
Ben o yâr ile konuştum.
O zaman, gönül o yerde
Ateş aldı, ben tutuştum.

C) Atlarımız aldan, kırdan, yağızdan,
Akıncılar kopmuş, gelmiş Oğuz'dan...
Küçüklü büyüklü hep bir ağızdan,
Evrence söylenir türkümüz bizim.

D) Anlatmam derdimi dertsiz insana
Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez
Derdim bana derman imiş bilmedim,
Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz.

E) O çay ağır akar, yorgun mu bilmem,
Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem.
Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem,
Yüce dağ başında siyah tül vardır.

11. Örtüldü hafızanın örtüsü
Tasalarımın bittiği yerde.
Yükseliyor şimdi perde perde
“Geri gelen saadet” türküsü.

Bu dörtlük ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Ek şeklinde redife yer verilmiştir.
B) Sarmal kafiye düzeni ile oluşturulmuştur.
C) İki ve üçüncü dizelerde zengin kafiye vardır.
D) “s” ve “r” sesleri ile aliterasyon yapılmıştır.
E) 11’li hece ölçüsü kullanılmıştır.

12. Çal bağlamacı çal, eski türküler,
Dirilt nağmelerini ataların!
Dertli, Emrah, Ruhsat dile gelsin,
Duyur sesini eski ustaların!

Bu dörtlükte aşağıdaki edebî sanatlardan hangisi ağır basmaktadır?

A) Teşbih B) Teşhis C) Telmih D) Tezat E) Tecahülüarif

13. Aşağıdaki şiirlerden hangisinde tam kafiye vardır?

A) Lakin bu çocuk yolcu, habersiz yarasından,
Gül derlemek ister, şafağın manzarasından.

B) Coştukça böyle sel gibi bağrında hisleri
Bir gün başında kalmayacaktır seyisleri!

C) İstemem artık ışık, rayiha, renk alemini,
Koklamam yosma karanfille, güzel yasemini.

D) Kandilli yüzerken uykularda
Mehtabı sürükledik sularda.

E) Yaşamak zevki nedir bilmez ölümden korkan!
Gür bir imanla damarlarda ateşten bir kan…

14. Aşağıdaki şiirlerden hangisinde hem niteleme sıfatı hem de belirtme sıfatı kullanılmıştır?

A) Elim hiçbir işe yatmadı,
Ömür sürdüm faydasız.

B) Boğaziçi'nin ufak bir iskelesinde
Dolaştığım geceler oldu.

C) Bir mum yanıyordu bir evin bir odasında.
O evde bir de kedi vardı.

D) Bir karanlık içinde bu evler,
Aydınlıkları öyle az ki!

E) Kuşlar en ufak bayraklarıdır aşkın,
Tüyleri dökülür gökten akşamları.

15. Bir bıçak saplı durur göğsünde,
Hangi su tasına uzansan boş;
Hangi pencereye koşarsan koş
Aynı siyah güneş gökyüzünde.

Bu şiirdeki söyleyicinin ruh hâli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Umutsuz B) Kaygılı C) Korkulu D) Tedirgin E) Kuruntulu

16. Aşağıdaki şiirlerin hangisinde söyleyici, imgeye başvurmamıştır?

A) Âşığım, dağlara kurulu tahtım,
Çobanlar bağrımı dağlar da geçer.

B) Göğsümden havaya kattığım zehir
Solduracak bir gül gibi ömrünü.

C) Ben, gamlı, donuk kış güneşi,
Çıplak dallarda, sessiz dinleniyordum.

D) Yolda bir kadın gördüm çapa çapalar,
Bebeği sallanır iki dal arasında.

E) Bir sarı yaprak gibi düştü gönlüm yoluna,
Buğulu gözlerimden geçmediğin gün olmaz.

17. Aşağıdaki şiirlerden hangisinde yazım yanlışı yoktur?

A) Uzanı verse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...

B) O gece o müthiş deniz durgundu,
Ömüründe susmayan rüzgar yorgundu,
En kara gönüller aya vurgundu
Leyla'yı içinde bulan er gibi.

C) Fakat yine üzülme, müsterih ol;
Kabirde böceklere ezberletirim güzelliğini,
Ve neden sonra
Tekrar duyduğun gün sesimi gökkubbede,
Hatırla ki mahşer günüdür
Ortalığa düşmüşüm seni arıyorum.

D) Yersin, içersin sofrasından, üç yüz senedir,
Kuvvetlisin ama kuvvet hak değil.
Bakımsızlıklarla göçüp gitmiş bir cihan,
Mevsimler soğumuş, sular azalmış,
Buğday, Selçuklulardan kalan başak değil.

E) Gül büyütenlere mahsus hevesle,
Renk dertlerimi gözümde besle!
Yalnız annem gibi, o ılık sesle,
İçimde döğünüp ağlama gurbet!

18. Divan şairlerinin şiirlerinde kullandıkları takma ada - - - - denir.
- - - - halk edebiyatı nazım şekillerindendir.
- - - - dinî tasavvufi halk şiiri nazım türlerinden biridir.
- - - - beyitle yazılan bir nazım şeklidir.

Bu cümlelerde boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirelemez?

A) Gazel B) Semai C) Mahlas D) Nutuk E) Hicviye

19. Aşağıdaki şiirlerde parantezle belirtilen yerlere getirilen noktalama işaretleri eşleştirilirse hangisi dışarıda kalır?

A) O diyor ki bana ( )
– Sen kendi sesinle kül olursun ey!
Kerem gibi yana yana...

B) Ne var, bana ne oldu,
Odama nasıl doldu
Birdenbire bu meltem ( )

C) Yaşamak kolay değil ya kardeşler,
Ölmek de değil ( )
Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.

D) Ben ki her nisan bir yaş daha genç,
Her bahar biraz daha âşığım.
Korkar mıyım ( )
Ah dostum, derdim başka!

E) Açsam rüzgara yelkenimi ( )
Dolaşsam ben de deniz deniz
Ve bir sabah vakti, kimsesiz
Bir limanda bulsam kendimi.

20. Bu, şu, o, sözcükleri ismin önüne gelerek onu işaret ettiği zaman sıfat olarak kullanılır. Bir ismin yerini işaret yoluyla tuttuklarında ise zamir olurlar.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerden hangisinde bu sözcüklerden birisi sıfat değildir?

A) Sen bu doyulmaz evrendesin.
B) Hani o masal dünyası yalılar?
C) Dağılmış bir sofra bu, bitti şölen.
D) Ne kadar yalnınız şu akşam vakti.
E) Ruhumuz Boğaz'da o eski yerde.